१६७ ऋ. विश्वामित्र-जमदग्नी। इन्द्रः, ३ सोम-वरुण-बृहस्पति-अनुमति-मघवत्-धातृ-विधातारः। जगती। जगती।

तुभ्येदमिन्द्र परि षिच्यते मधु त्वं सुतस्य कलशस्य राजसि।
त्वं रयिं पुरुवीरामु नस्कृधि त्वं तपः परितप्याजयः स्वः॥ १०.१६७.०१

इन्द्र- परमेश्वर। तुभ्य- तुभ्यम्। इदम्- अयम्। मधु- रसः। परि सिच्यते- समर्प्यते। त्वम्। सुतस्य- निष्पादितस्य। कलशस्य- प्रतीकभूतकलशस्थस्य रसस्य। राजसि- स्वामी भवसि। त्वम्। नः- अस्मभ्यम्। पुरुवीराम्- प्रभूतवीर्ययुक्ताम्। रयिम्- सम्पदम्। कृधि- कुरु। त्वम्। तपः। परितप्य- अनुष्ठाय। स्वः- स्वर्गम्। अजयः॥१॥

स्वर्जितं महि मन्दानमन्धसो हवामहे परि शक्रं सुताँ उप।
इमं नो यज्ञमिह बोध्या गहि स्पृधो जयन्तं मघवानमीमहे॥ १०.१६७.०२

स्वर्जितम्- स्वर्गजितम्। महि- महान्तम्। अन्धसः- सोमरसेन। मन्दानम्- हृष्यन्तम्। शक्रम्- शक्तिमन्तमिन्द्रम्। सुतान् उप- रसान् प्रति। परि- परितः। हवामहे- आह्वयामः। इमम्- एतम्। नः- अस्माकम्। यज्ञम्- देवपूजासङ्गतिकरणदानात्मकम्। इह- अत्र। बोधि- बुध्यस्व। आ गहि- आगच्छ। स्पृधः- स्पर्धमानान्। जयन्तम्। मघवानम्- इन्द्रम्। ईमहे- ध्यायामः॥२॥

सोमस्य राज्ञो वरुणस्य धर्मणि बृहस्पतेरनुमत्या उ शर्मणि।
तवाहमद्य मघवन्नुपस्तुतौ धातर्विधातः कलशाँ अभक्षयम्॥ १०.१६७.०३

राज्ञः- रञ्जकस्य। सोमस्य- रसस्य। वरुणस्य- ऋताधिदैवतस्य। धर्मणि- धर्मे। बृहस्पतेः- मेधाधिदैवतस्य। अनुमत्याः। शर्मणि- शरणे। मघवन्- इन्द्र। अद्य- इदानीम्। तव। उपस्तुतौ- स्तुत्याम्। धातः- सामान्यतया धारक। विधातः- विशेषेण धारक। अहम्। कलशान्- प्रतीकस्थान्रसान्। अभक्षयम्- अनुभूतवानस्मि॥३॥

प्रसूतो भक्षमकरं चरावपि स्तोमं चेमं प्रथमः सूरिरुन्मृजे।
सुते सातेन यद्यागमं वां प्रति विश्वामित्रजमदग्नी दमे॥ १०.१६७.०४

Dr. Rangani

चरावपि- मम सदाचारेपि। प्रसूतः- इन्द्रप्रेरितः। भक्षम्- रसम्। अकरम्- अनुभूतवान्। प्रथमः- मुख्यः। सूरिः- विद्वान् सन्। इमम्- एतम्। स्तोमम्- मन्त्रम्। च। उन्मृजे- शोधयामि। मन्त्रजपेन हृदयं शोधयामीति भावः। यदि- यदा। सुते- रसे निष्पादिते। सातेन- सम्भजनेन। दमे- सदने। विश्वामित्रजमदग्नी- हे उपासकौ विश्वामित्रजमदग्नी। सर्वभूतमित्रमिति विश्वामित्रः। जमत् हुतभक्षणशीलः प्रज्वलितोग्निः। तस्योपासको जमदग्निः। वाम्- युवाम्। प्रति। आगमम्- प्रपन्नोस्मि। तदा। तृप्तोऽभवम्॥४॥

Dr. Ranganji